

Мельник В.В.,
аспірант кафедри екології
Житомирського державного технологічного університету, м. Житомир

ОБҐРУНТУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ВЕДЕННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗОНІ БЕЗУМОВНОГО ВІДСЕЛЕННЯ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ведення лісового господарства в нашій країні зорієнтоване на формування сучасної моделі сталого розвитку лісогосподарської галузі. Дана модель передбачає збереження особливо цінних лісових ділянок лісу та біорізноманіття, тобто таке використання природних ресурсів, яке не завдає шкоди навколишньому середовищу та дає можливість збільшити економічні прибутки держави. Внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, значного радіоактивного забруднення зазнали лісові масиви України, територія яких становить близько 3,5 млн. га. У зв'язку із надзвичайно високою щільністю забруднення – понад 15 Кі/км², на площі 197 тис. га було повністю припинено традиційне ведення лісового господарства та заборонено використання продукції лісу. На даних лісових територіях було неможливим здійснення лісогосподарських заходів, які б забезпечували повноцінний розвиток та відтворення лісу. Нажаль, недосконалість сучасного законодавства та недотримання законів, збільшення передачі лісів у приватну власність та незаконні рубки, неналежне фінансування наукової сфери щодо досліджень та контролю радіаційного моніторингу в лісових масивах порушують своєчасне формування моделі сталого розвитку лісової галузі.

Радіоекологічні дослідження в даних екосистемах повинні мати комплексний характер, адже лісові масиви – це сукупність біотичних та абіотичних компонентів, де неврахування одного із факторів може призвести до неточних результатів. Ріст і продуктивність насаджень залежить від стану лісових масивів, а ефективність останнього в свою чергу залежить від своєчасності кваліфікованого виконання системи лісогосподарських заходів. До аварії на Чорнобильській АЕС на всій території лісових масивів України проводились стабільні лісогосподарські заходи для належної підтримки стану лісів та формування деревостанів. У результаті Чорнобильської катастрофи значна частина лісових масивів, що зазнали радіоактивного забруднення, була виключена із сфери активної лісогосподарської діяльності. Припинення заходів по догляду за деревостанами призвели: до створення сприятливих умов для розвитку осередків шкідників та захворювань лісу, прискорення процесу самозрідження деревостанів та зниження якості деревини, збільшення накопичення сухостою та утворення валіжу, підвищення пожежної небезпеки. В результаті відбувалося поступове погіршення санітарного стану та стійкості лісових масивів. Саме тому обґрунтування відновлення ведення лісогосподарської діяльності в лісах зони безумовного відселення в умовах сталого розвитку є досить актуальним, адже це дозволить отримати наукові результати для стабілізації та покращення ситуації. Крім того, державний бюджет зазнає значних економічних збитків у зв'язку з невикористанням деревної та недеревної продукції лісу народним господарством. Така ситуація викликає необхідність впровадження комплексу активних лісогосподарських заходів з урахуванням темпів природних процесів самоочищення біоценозів і змін радіаційної ситуації, тобто реабілітації радіоактивно забруднених лісів і повернення їх у господарський обіг, що в свою чергу, надасть можливість остаточно сформувати модель сталого розвитку лісової галузі.

Після аварії науковцями неодноразово розроблялися рекомендації щодо ведення лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення. Дані рекомендації базуються на принципах: забезпечення безпечних умов праці; отримання продукції лісу, яка б не перевищувала допустимі рівні вмісту радіонуклідів; підтримання санітарного стану та відновлення насаджень. За величиною радіоактивного забруднення і можливістю використання продукції лісового господарства ліси були поділені на три основні зони, а кожна зона – на підзони. Групування лісогосподарських підприємств і додаткове зонування лісів було досить ефективним для регламентування лісогосподарських заходів і лісокористування на радіоактивно забруднених територіях.

З часу аварії минуло понад 30 років, тому доцільно переглянути поділ даних територій на зони та заборону здійснення лісогосподарських заходів. Існує можливість запровадження обґрунтованої системи ведення лісогосподарських заходів та заготівлі продукції лісу, що не буде перевищувати існуючі допустимі рівні концентрації радіонуклідів. Для досягнення даних результатів необхідно провести ряд досліджень у лісових кварталах, віднесених до зони безумовного відселення: встановити величину щільності радіоактивного забруднення ґрунту, вивчити стан лісових насаджень та дослідити радіоактивне забруднення компонентів лісових екосистем. Ми вважаємо, що відновлення ведення лісогосподарської діяльності на радіоактивно забруднених територіях дозволить покращити стан та стійкість лісових масивів, збільшить можливість заготівлі деяких видів лісогосподарської продукції та дозволить завершити процес формування моделі сталого розвитку лісового господарства.